

dr. Dušan Karba, mag. farm.

*Zaslužni profesor
Univerze v Ljubljani*

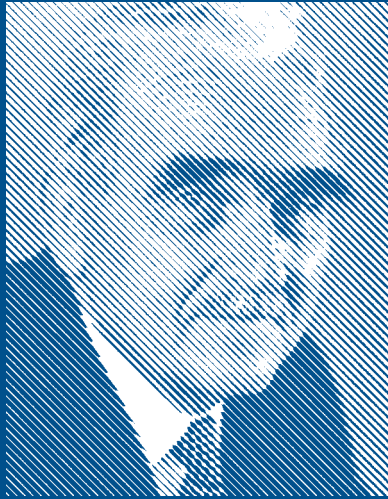
Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za farmacijo

Zaslužnega profesorja dr. Dušana Karbo, ki še vedno z vsem srcem spremlja razvoj in dosežke svoje stroke je Fakulteta za farmacijo počastila s postavitvijo portreta v bronu, ki je delo akademika Draga Tršarja. Kipar Drago Tršar se je rodil v Planini pri Rakeku leta 1927. Na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani je diplomiral leta 1951. Bil je učenec Borisa Kalina, Zdenka Kalina in Karla Putriha. Specialko je opravil pri prof. Frančišku Smerduju. V letih 1956 in 1957 je bil prvi štipendist Prešernovega sklada. Leta 1953 je bil edini kipar v 'Skupini 53', ki je združevala mlade, moderno usmerjene slikarje. S problematiko plastike množic je izvirno vstopil v sočasno svetovno kiparstvo. Sodeloval je na Beneškem bienalu, Documenti v Kasselu, Middelheim parku v Antwerpnu in Guggenheimovem muzeju v New Yorku. Od leta 1978 je kot redni profesor poučeval na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Je soustanovitelj 'Grupe 69'. Leta 1990 je prejel Prešernovo nagrado, leta 1991 je postal član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, leta 1995 pa je prejel naziv akademik. Poleg kiparstva se ukvarja tudi z risbo, grafiko, keramiko in slikarstvom.

V Ljubljani, 25. september 2003

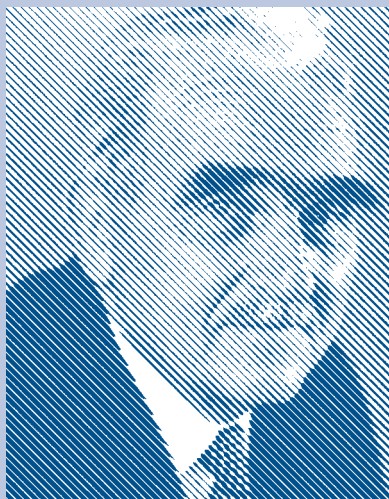

Lu Karaha

Profesor Dušan Karba je bil rojen v Kamniku v lekarnarski družini 6. novembra 1915. Njegov oče, dr. Rikard Karba je bil med kolegi lekarnarji v času pred prvo svetovno vojno in zlasti po njej cenjena osebnost. V novi državi SHS je takoj skušal organizirati farmacevtsko društvo, bil je član komisije za izdelavo prve Jugoslovanske farmakopeje in med

pobudniki farmacevtske zadruga Salus. Tudi zunaj stroke je bil markantna oseba, saj je pisatelju Šorliju navdihnil junaka romana "Kakšen človek!". Očetova prezgodnja smrt je m a t u r a n t a Dušana z ljubljanske realke (1934) usmerila v študij farmacije. Po diplomu na Farma-

cevtski fakulteti v Zagrebu (1938) je začel delati v domači lekarni, kjer je doživel tudi zasedbo Jugoslavije. Poslej je v vedno bolj zaostrenih pogojih pomagal ljudem z zdravili in tik pred koncem vojne načrtovano odšel v štab IV. armade JLA v organizacijo sanitetne službe. Že na začetku svoje desetletne vojaške službe je izkazal talent in veselje za poučevanje. Leta 1949 je bil dodeljen sanitetni oficirski šoli v Ljubljani, kjer je predaval podoficirjem farmacevtskim tehnikom do leta 1956.

Takoj po vojni je bil podpredsednik ljudskega odbora v Kamniku, kasneje namestnik poslanca republiške skupščine SRS. Po prihodu v Ljubljano se je posvetil organizaciji farmacevtskega društva, kar je zanimiva vzporednica z biografijo njegovega očeta! Med številnimi somišljeniki je izstopal z idejami in voljo za akcijo, tako da je postal prvi

predsednik leta 1950 ustanovljenega Farmacevtskega društva Slovenije. Večkrat zapored je bil tudi predsednik Zveze farmacevtskih društev Jugoslavije. Skrbel je za mednarodne strokovne stike in se je v letih 1953, 1955 in 1960 udeležil kongresov Mednarodne farmacevtske federacije (F.I.P.) v Parizu, Londonu in Kopenhagnu. Njegovo društveno organi-

zacijsko delo je doseglo vrhunec z uspešno organizacijo in vodenjem odmevnega III. kongresa Zveze farmacevtskih društev Jugoslavije v osrednji dvorani takrat novega Gospodarskega razstavišča v Ljubljani. Na njem so sprejeli pomembne smernice za razvoj rednega izobraževanja za poklic farmacevtskega tehnika in diplomiranega farmacevta, da naj se nadaljuje še s stalnim strokovnim izpopolnjevanjem. Delegati farmacevtskih društev so podprli tudi ustanovitev popolnega farmacevtskega študija na Univerzi v Ljubljani.

To je bila pomembna podpora prizadevanju za nadaljnji razvoj univerzitetnega študija farmacije v Ljubljani. Profesor Karba je pri tem sodeloval od začetka, ko je Univerza po večkratnih spodbudah stroke, ki jo je zastopalo Slovensko farmacevtsko društvo, in po podpori javnosti, najprej uvedla štiri semestre študija farmacije. Program je omogočal nadaljevanje študija na Farmaceutski fakulteti v Zagrebu, vendar mnogi gmotno tega niso zmogli. Podpora stroke in javnosti popolnemu štiriletnemu študiju farmacije je naraščala. Leta 1960 je profesor Karba v okviru Farmaceutskega društva Slovenije vodil delo komisije, ki je zanj pripravila načrt. Ker je ustrezal tedaj zamišljeni reformi univerzitetnega študija, si je pridobil podporo vlade.

Vzporedno z načrtovanjem celotnega študija je pripravljaval tudi zasnovu dela za Republiški zavod za farmacijo in kontrolo zdravil, ustanovljenega leta 1955. Potem ko je leta 1956 po svoji želji zapustil vojaško službo, je bil do leta 1961 direktor omenjenega zavoda. V težkih materialnih pogojih, ko je republiško vodstvo zavodu odreklo proračunsko podporo, mu je uspelo razširiti zavodovo področje delovanja zlasti na podiplomsko izobraževanje. Ves čas je zagotavljal tudi tesno sodelovanje z nastajajočim univerzitetnim študijem farmacije.

Univerza v Ljubljani in Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo sta za program " inverznega " študija farmacije dobili gmotna zagotovila Izvršilnega sveta

Slovenije. Razpisali so tudi prvi dve predavateljski mesti za farmacevtske predmete. Prijavila sta se magistra farmacije Pavle Bohinc in Dušan Karba, ki sta bila leta 1961 z nazivom rednega višjega predavatelja oba izvoljena. Tako sta skupaj začela univerzitetno kariero, ki sta jo sklenila z nazivoma zaslužnih profesorjev Univerze v Ljubljani.

Seveda je bilo treba v nastajajoči študij farmacije neprestano vlagati, tudi z osebnim izobraževanjem in napredovanjem. Tako je kot višji predavatelj mr. ph. Karba leta 1966 doktoriral z disertacijo "Sulfoniltiosečnine kot oralni antidiabetiki", njene bistvene dele pa objavil v reviji *Archiv der Pharmazie*. Za študente je napisal *Materio medico*, v kateri v dveh delih (skupaj na 590 straneh) obravnava anorganske in organske spojine kot zdravilne učinkovine. Za Zvezno industrijsko zbornico je izdelal elaborat o vplivu žarkov gama na tkanine (s poudarkom na obvezilnih tkaninah), za Sklad Borisa Kidriča pa raziskavo o izolaciji tujona iz *Aetheroleum Salviae*, s čimer je začel učno ter raziskovalno delo na bodoči Katedri za farmacevtsko kemijo.

Gradivo za strokovno izpopolnjevanje je objavljaval v Farmaceutskem vestniku, Arhivu za farmacijo (Beograd) in v številnih monografijah, ki jih je Zavod za farmacijo izdajal ob vsakoletnih seminarjih za podiplomsko izobraževanje. Seminarjev se je udeleževala večina v Sloveniji aktivnih farmacevtov. Zasluga profesorja Karbe je ne samo večletna osebna zavzetost za izvedbo seminarjev, temveč tudi zamisel o štipendijskem skladu za izobraževanje bodočih raziskovalcev na farmacevtskem

področju. Znatni del sredstev sklada, s katerim je upravljal Zavod za farmacijo s sodelovanjem Farmacevtskega odseka Fakultete za naravoslovje in tehnologijo, je izviral prav iz šolnin za seminarje. Od leta 1967, ko je bil sklad ustanovljen, so številni, danes v slovenski farmaciji cenjeni strokovnjaki, svojo študijsko pot začeli kot štipendisti tega sklada.

Profesor Karba je s svojimi objavami in v neposrednih pogovorih opozarjal tudi na možne nove raziskovalne smeri na področju zdravil. Njegova članka o imunskem sistemu in novih zdravilih v Farmacevtskem vestniku sta bila pomembna osnova za odločitev Katedre za farmacevtsko kemijo, da se pridruži raziskovanju imunomodulacijskih učinkovin. Uspešno izpeljano interdisciplinarno raziskovanje je sodelavcem Katedre za farmacevtsko kemijo omogočilo pridobiti prve mednarodne patente.

V strokovnih zdravstvenih krogih so profesorja cenili: leta 1971 je bil izvoljen za člana Republiškega medicinskega sveta, leta 1973 je bil imenovan za člana strokovne komisije za zdravila pri Republiškem komiteju za zdravstvo in socialno varstvo, leta 1975 pa je bil med prvimi tremi prejemniki Mina řikovega odličja.

Nekaterim vztrajnim nasprotnikom študija farmacije na UL je bilo še nekako do leta 1974 treba dokazovati, da je za slovensko lekarništvo, farmacevtsko industrijo,

klinične laboratorije in druga mesta v zdravstvu in prometu z zdravili, študij nujno potreben. Profesor Karba je skrbno shranil, oštevilčil in s pripombami opremil skoraj vse dokumente, ki jih je v dvajsetletnem dozorevanju farmacevtskega univerzitetnega študija sestavil ali prejel, ko je opravljal naloge predsednika SFD, direktorja Zavoda za farmacijo oz., ko je bil predstojnik Odseka za farmacijo in predstojnik Oddelka za kemijo. Dokumentacijo hrani arhiv Fakultete za farmacijo.

Leta 1969 je bil izvoljen za izrednega in 1975 za rednega profesorja za predmet farmacevtska kemija. Izvolitev za prodekana Fakultete za naravoslovje in tehnologijo (FNT) leta 1976 in 1978 za dekana te fakultete, kamor je takrat spadala farmacija, je hkrati pomenila tudi potrditev njegovega pravilnega videvanja znanstvenega in strokovnega razvoja farmacije. Z Zakonom o Univerzi je leta 1975 farmacevtski študij pridobil znatno samostojnost v okviru FNT.

Profesor Karba je Oddelek za farmacijo na FNT formalno zapustil leta 1985, vendar je razvoj univerzitetne farmacije stalno spremljal. Ko je bil leta 1986 izvoljen za zaslužnega profesorja UL, smo prav to šteli za priznanje njegovi stalni povezanosti s farmacijo in zlasti z njenim univerzitetnim poukom.

profesor dr. Aleš Krbavčič